SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1575

av Marcus Fridlund (S)

Långsiktiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och regioner

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att införa en långsiktig och förutsägbar modell för uppräkning av de generella statsbidragen till kommuner och regioner med hänsyn till inflationen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En stark och jämlik välfärd är en grundläggande förutsättning för ett samhälle som håller ihop. Oavsett var i landet människor bor ska de kunna känna trygghet i att skolan, sjukvården och äldreomsorgen fungerar. För att detta ska vara möjligt krävs att kommuner och regioner ges långsiktiga och stabila ekonomiska förutsättningar.

Kommuner och regioner ansvarar för stora delar av den svenska välfärden. Samtidigt är deras möjligheter att planera verksamheterna beroende av statliga beslut om finansiering. De generella statsbidragen utgör en viktig del av kommunsektorns intäkter, men saknar i dag en automatisk uppräkning som kompenserar för inflationen.

Det innebär att statsbidragens faktiska värde urholkas över tid. När priser stiger utan att den statliga finansieringen följer med minskar kommunernas och regionernas ekonomiska handlingsutrymme. Konsekvensen riskerar att bli besparingar i välfärden trots att behoven är oförändrade eller växer.

En välfungerande skola, en tillgänglig sjukvård och en trygg äldreomsorg byggs inte genom tillfälliga ekonomiska tillskott, utan genom kontinuitet och långsiktighet. Kommuner och regioner behöver kunna planera personalförsörjning, lokaler och verksamhetsutveckling med betydligt längre tidshorisont än ett enskilt budgetår.

Samtidigt skiljer sig förutsättningarna åt mellan olika delar av landet. Många mindre kommuner står inför stora demografiska förändringar med en åldrande befolkning och färre invånare i arbetsför ålder. I kommuner med stora geografiska avstånd måste välfärden dessutom upprätthållas även när befolkningsunderlaget är begränsat. Det ställer ytterligare krav på en stabil och förutsägbar finansiering.

Dagens ordning, där statsbidragens nivå i stor utsträckning avgörs genom återkommande budgetbeslut, skapar osäkerhet. Ett nominellt tillskott kan dessutom framstå som en förstärkning trots att det inte fullt ut kompenserar för prisökningarna.

En modell där de generella statsbidragen regelbundet räknas upp med hänsyn till inflation skulle kunna skapa bättre förutsättningar för långsiktig planering och tydliggöra statens ansvar för välfärdens finansiering.

Det är därför angeläget att se över förutsättningarna för ett sådant system, så att kommuner och regioner ges bättre möjligheter att möta framtidens behov och säkerställa en god och likvärdig välfärd i hela landet.

Marcus Fridlund (S)